

Waar verbinden begint, Waar beginnen verbindt.

Derek Otte

Jaaroverzicht 2021

Beste lezer,

Met trots presenteer ik u het jaaroverzicht 2021!

Ook dit jaar waren de coronamaatregelen een belemmering op meerdere fronten. De studiezaal is verschillende keren gesloten geweest, er is veel vanuit huis gewerkt en bijeenkomsten waren vaak online. Toch was het weer een bijzonder jaar, ik wil graag een aantal hoogtepunten benoemen.

Onze medewerkers hebben hun uiterste best gedaan om archieven en collecties beschikbaar te maken voor het publiek. Zo is een belangrijk archief met betrekking tot het koloniale verleden van Rotterdam gerestaureerd en gereed gemaakt voor digitalisering. Eerder gedigitaliseerde stukken zijn vakkundig geconserveerd, zoals de passagestaten van de Holland-Amerika Lijn. Daarnaast zijn heel wat archieven beschreven en online gepubliceerd. Uiteraard houden we het publiek daarvan op de hoogte via de website en social media.

De collectie van het stadsarchief is uitgebreid met bijzondere stukken. Zo heb ik bijvoorbeeld een serie interviews met Kaapverdiaanse Rotterdamers in ontvangst mogen nemen. We hebben het prachtige foto-archief van Jan Henderik (1935-2018) aan de collectie kunnen toevoegen en in samenwerking met Dig It Up is een project gestart om de archieven van Dona Daria te ordenen. Door intensiever samen te werken met organisaties uit de stad maken we de collectie Rotterdam stukje bij beetje diverser.

Bij het vieren van iconische momenten van Rotterdam werken wij regelmatig samen met erfgoedinstellingen of andere partners uit de stad. Hierbij is altijd het uitgangspunt om de collectie te benutzen en onder de aandacht te brengen. Zo waren wij dit jaar betrokken bij de heropening van de Coolsingel (lancering eerste podcast), bij de herdenking van het bombardement van 14 mei 1940 en de wisseltonstellingen in de Maastunnel.

Door de beperkende maatregelen vanwege het coronavirus heeft de studiezaal minder bezoekers kunnen ontvangen en zijn er minder schoolklassen 'op visite' geweest. Het is goed om te zien dat het publiek en de scholieren het stadsarchief op een andere manier hebben weten te vinden. Zo heeft de studiezaal veel meer informatieverzoeken via telefoon of e-mail ontvangen en de docenten en scholieren hebben goed gebruik gemaakt van het online educatieplatform geschiedenislokaal010.nl.

Ik ben trots en wens u veel leesplezier!

Jantje Steenhuis
Stadsarchivaris van Rotterdam

Stadsarchief Rotterdam
Hofdijk 651, 3032 CG Rotterdam

www.stadsarchief.rotterdam.nl

Volg ons op:

Van Nelle, Ojen

Colofon: maart 2022. Vormgeving: Van Hulzen Communicatie. Drukwerk: Veenmaat

Openbaar

Het stukken uit het bevrijdingsjaar 1945 worden openbaar, waaronder een kort verslag van het voormalige Ziekenhuis Bethesda in Kralingen. Het beschrijft de hectiek in het ziekenhuis tijdens de meidagen van 1940. Het ziekenhuis ligt in de vuurlinie en moet zelfs worden ontruimd. Ook de arrestantenkaart van de NSB-burgemeester Müller wordt openbaar. Hij wordt op 7 mei 1945 opgepakt en een jaar later veroordeeld.

Nieuwe collectie

De Rotterdamse fotograaf en kunstenaar Jan Henderik (1935 – 2018) is vrij onbekend maar heeft een indrukwekkend portfolio. Hij maakte foto's voor magazines als Vogue en Viva, NRC-Handelsblad en affiches voor Unilever. Er zit veel Rotterdamse beeldmateriaal in zijn archief. In februari wordt de gehele collectie door de familie overgedragen aan het stadsarchief.

Content reclamecampagne. Model Penny de Jager. Jan Henderik.

Expo Maastunnel

Vanaf 14 februari zijn historische foto's te zien langs de wanden van de roltrappen in de Maastunnel. Duizenden fietsers en voetgangers kunnen genieten van historische foto's en wisselende exposities. De historische foto's blijven ieder jaar vier maanden hangen. Daarbuiten organiseert het CBK Rotterdam in samenwerking met met de gemeente en het stadsarchief jaarlijks twee wisseltonstellingen.

Studiezaal

Aantal informatieverzoeken **20.383**

Educatie

Leerlingen **352**

Studenten **30**

Geschiedenislokaal **8.500**

#toen

Elke vrijdag wordt de rubriek *Toen* in de Telegraaf gevuld door het stadsarchief. De artikelen koppelen de geschiedenis aan de actualiteit zoals de verkiezingen voor de Tweede Kamer, het faillissement van D-reizen, 70 jaar televisie, het vertrek van Shell uit Nederland of de geboorte van een okapi in Diergaarde Blijdorp. Het gaat totaal om 47 artikelen.

Aankomst in Rotterdam van okapi 'Heri' uit de dierentuin van Bazel in mei 1961. Ary Groeneveld.

Van Dijk

Joop de Jong selecteert ruim 100 foto's van François Henri van Dijk (1888-1977) voor het boek *Fotografisch Atelier van Dijk Rotterdam*. De foto's tonen het Rotterdamse bedrijfsleven tussen 1910 – 1960. Van Dijks hart ligt bij architectuurfotografie. Maar echt bekend wordt hij met zijn bedrijfs- en industriefoto's.

Coolsingel podcast

Na drie jaar verbouwen gaat op 10 april de Coolsingel weer open. Een feest voor heel Rotterdam. Dat wordt onder andere gevierd met een fototentoonstelling waar ook beeld uit de collectie van het stadsarchief voor is gebruikt. Uiteraard is er een themapagina gemaakt en is de eerste podcast van het stadsarchief *Op de Coolsingel* gelanceerd. Een samenwerking met Tom Hofland van Babylon Audio Collective.

Het gieten van teer door stratenmakers op de Coolsingel, 1954-1958. Eilbert Janssen.

Kennisdelen

Het delen van kennis doet het stadsarchief op verschillende manieren. Met rondleidingen, werkboekjes en digitale lessen voor scholieren; met lezingen en workshops voor studenten en volwassenen. We hebben workshops gegeven over het koloniale verleden van Rotterdam een bibliotheekcollege gegeven over havenarbeid en we hebben met collega's op een internationaal congres gesproken over collectie-beheersystemen en websitearchivering.

Slachtoffers bombardement

Rotterdam herdenkt het bombardement op Rotterdam van 14 mei 1940 met een officieel programma dat via een livestream is te volgen. In de Laurenskerk worden de namen opgelezen van elf jonge slachtoffers van het bombardement. Om de lijst met slachtoffers van het bombardement compleet te maken, volgt een oproep aan nabestaanden. Dit is de start van een grootschalig onderzoek samen met *Stichting Voorouder*.

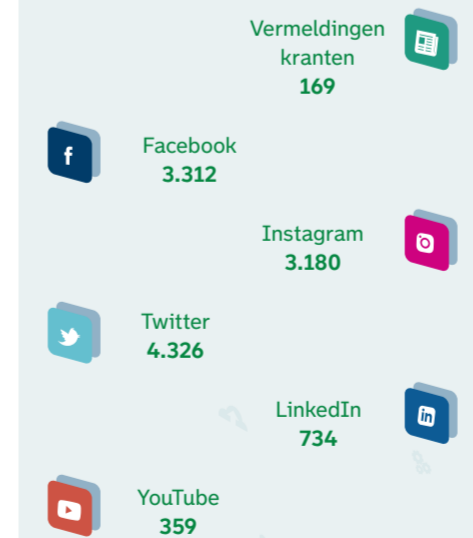
Herdenken

Naast de officiële 14 mei herdenking is er in samenwerking met Museum Rotterdam en Maritiem Museum een randprogramma gemaakt. Onderdeel van dit programma is de buitenexpo *Vooroorlogs Rotterdam*. Van 7 mei tot en met 18 mei staan op verschillende plekken langs de brandgrens troppers met vooroorlogs beeld en een QR-code. Door deze te scannen hoor je het verhaal van die plek op de brandgrens. Op 10 november is in het Feyenoordstadion de razzia van 1944 herdacht. Dit jaar was het weer 'live'. Burgemeester Aboutaleb onthulde het ontwerp van het razziamonument. Naar verwachting wordt het monument in 2022 geplaatst aan de Parkkade.

Adamshofstraat in Kralingen.

Media

Straatnamen

Er zijn 86 nieuwe straatnamen vastgesteld. 21 mannen, 35 vrouwen en 1 band (The Three Jacksons) zijn geëerd met een straatnaam. De secretaris van de straatnamencommissie heeft meer dan 40 keer over de herkomst van een straatnaam verteld in het programma *StraatWijs* van radio Rijnmond. Zo worden Rotterdamers zich meer bewust van de betekenis van de *gekozen straatnamen*.

Inspectie

Archiefinspectie heeft een onderzoek gedaan naar het informatie- en archiefbeheer door commissies en adviesraden in Rotterdam. Deze zijn ingesteld door de gemeente en voeren publiekrechtelijke taken uit. Dankzij het onderzoek zijn de commissies zich bewust geworden van het belang van archivering. Ook worden er voortaan afspraken over archivering opgenomen in de instellingsbesluiten van dit soort organen, zoals de nieuwe wijkraan.

Toegankelijk

Dit jaar zijn 72 gemeentelijke en particuliere archieven op de website gepubliceerd. Verder zijn er 6.500 beschrijvingen van affiches, prenten en afbeeldingen toegevoegd. Zo zijn de *glasnegatieven* uit de collectie van het Rotterdamse Nieuwsblad online zichtbaar gemaakt, net als de foto's van het project 'de Kracht van Rotterdam' en series afbeeldingen van de fotograaf Gerard Wessel, Marrie Bot, Lex de Herder, Cornelis Vreedenburgh, *Helmut* Tjennes en E.M. van Ojen.

Het ontsmetten van een pand in verband met vlektyfus, 1919. Cornelis Vreedenburgh.

Digitaal archief

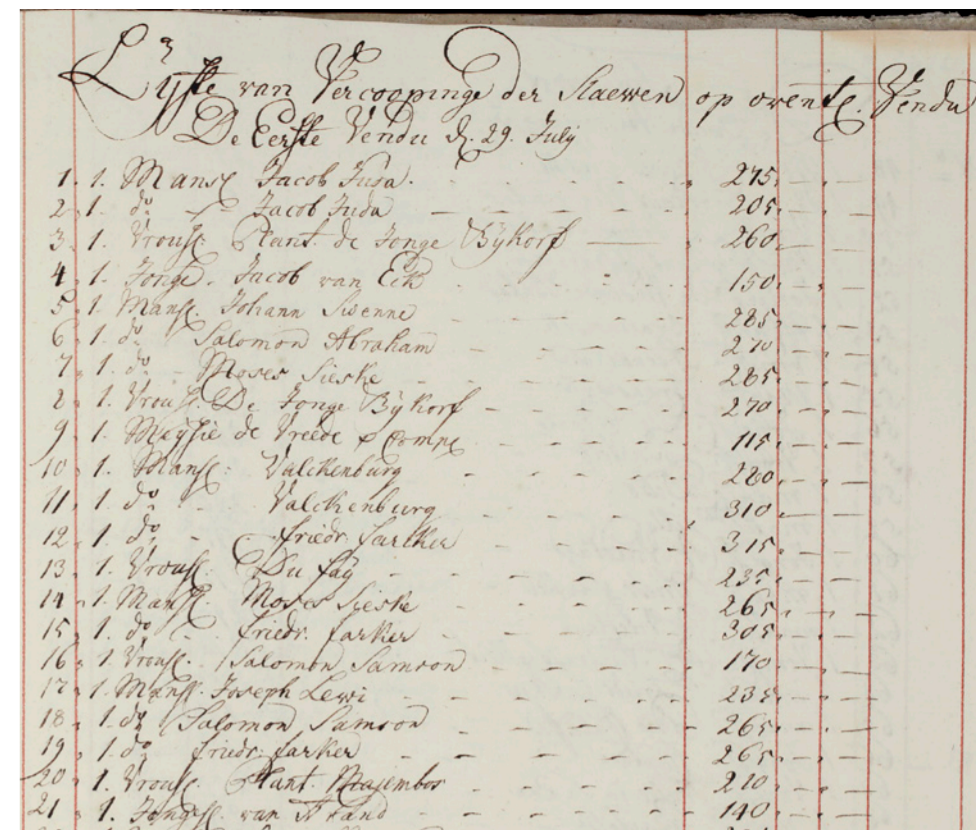
Het e-depot is uitgebreid met een extra instrument om databases te archiveren; SIARD (Software Independent Archiving of Relational Databases). Daarmee is het stadsarchief het eerste archief in Nederland dat het archiveren van databases in een standaard en duurzaam formaat mogelijk maakt. Dankzij deze software kan informatie uit verschillende datasets worden gekoppeld. Ook is het straks mogelijk om deze datasets als open data te gebruiken.

Rie Mastenbroek, 1939. De Rie Mastenbroeklaan komt in Kralingen-Crooswijk.

Verrijking van de collectie

De stadarchivaris heeft een collectie interviews met Kaapverdiaanse Rotterdamers in ontvangst genomen. Het project *Storia de Nhas Pais* (Het Verhaal van Mijn Ouders) is gestart in 2014. Tijdens dit project is de eerste generatie Kaapverdiaanse immigranten geïnterviewd door de tweede generatie Caboverdiaanse Rotterdamers. De interviews zijn een mooie en welkome verrijking van de collectie.

Verkooplijst slaafgemaakte mensen uit het archief van Coopstad en Rochussen.

Websites

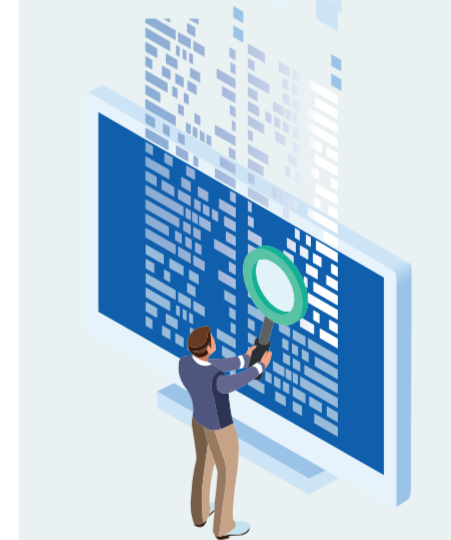
stadsarchief.rotterdam.nl
101.779

Via archieven.nl
50.251

Via Wiewaswie.nl
487.306

Via Rotterdam.nl
11.076

Via Brandgrens.nl
29.000

Meest ingetikte zoekwoord op de website van het stadsarchief: **Holland-Amerika Lijn**

Themapagina's

Sinds een paar jaar wordt er bij actuele thema's in de stad een themapagina gemaakt. Dat zijn pagina's op de website waarop een thema verder wordt uitgediept. Dit jaar zijn er 7 themapagina's gepubliceerd: *Op de Coolsingel*, *Rotterdam in oorlog*, *Nenijto*, *Zwemmen in de stad*, *Kop van Zuid* (aanleiding 25-jarig bestaan Erasmusbrug), *Slachtoffers bombardement* en *110 jaar Tuschinski Rotterdam*.

Verrijking van de collectie

De stadarchivaris heeft een collectie interviews met Kaapverdiaanse Rotterdamers in ontvangst genomen. Het project *Storia de Nhas Pais* (Het Verhaal van Mijn Ouders) is gestart in 2014. Tijdens dit project is de eerste generatie Kaapverdiaanse immigranten geïnterviewd door de tweede generatie Caboverdiaanse Rotterdamers. De interviews zijn een mooie en welkome verrijking van de collectie.

Organisatie

Helmuth Tjemmes (1943) groeide op in Rotterdam tijdens de wederopbouw en liep al op jonge leeftijd met zijn camera door de stad. Wat hij vooral vastlegde waren mensen en alledaagse taferelen. Op feestjes, naar het strand, in de HEMA, op de markt. In de collectie hebben we prachtige foto's uit de jaren zestig van de vorige eeuw. Ondertussen is Helmuth Tjemmes druk bezig zijn gehele fotoarchief te digitaliseren. Op een dag zal hij dit ook overdragen aan het stadsarchief.